

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2021

SISÄLLYSLUETTELO

1	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	3
1.1	Lisäämme elinvoimaa	3
1.1.1	Työllisyysasteen nostaminen.....	3
1.1.2	PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta	5
1.1.3	Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen	10
1.1.4	Saavutettavuuden edistäminen	11
1.1.5	Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee.....	11
1.2	Tavoittelemme hiilineutraaliutta	14
1.2.1	Hiilineutraaliuden edistäminen.....	14
1.2.2	Kiertotalouden ratkaisut.....	15
1.2.3	Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista.....	16
1.2.4	Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila	17
1.2.5	Kestävä kaupunkikehitys.....	22
1.3	ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite.....	23
2	Toiminnallinen tuloksellisuus.....	23
2.1	Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat.....	23
3	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	27
4	Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät	27
5	Voimassaolo ja seuranta.....	28
5.1	Liite.....	28
6	Allekirjoitukset.....	28

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkostojen kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävä kasvua ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Lisäämme elinvoimaa

- Reagoimme elinkeinoelämän muutoksiin ja tarpeisiin yhdessä kumppanuusverkoston kanssa
- Ammattitaidon ylläpito ja uusintaminen
- Hyödynnämme maahanmuuton mukana tulevan inhimillisen pääoman
- Avaamme ovia pk-yrityksille kasvuun ja kansainvälistymiseen
- Pidämme huolta elinkeinoelämän saavutettavuuden parantamisesta ottaen huomioon ilmastonmuutoksen vaateet

Tavoittelemme hiilineutraaliutta

- Kehitämme ruokaketjua kannattavaksi ja kohotamme sen kykyä vastata ilmastonmuutokseen
- Turvaamme luonnon monimuotoisuuden ottamalla huomioon elinkeinojen kehittämisen

Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

- Mahdollistamme kattavat palvelut työllisyydenhoitoon ja osaamisen kehittämiseen
- Edistämme joustavaa liikkumista toiminta-alueellamme

Asiakkuudet ja digitalisaatio

- Sähköisten palveluiden täysimääräinen hyödyntäminen
- Kumppanuuksien ja oikea-aikaisen vuorovaikutuksen kautta parempaan asiakaspalveluun

Yhteiset toimintatavat

- Edistämme ELY-keskuksen asiantuntijoiden sekä sen sidosryhmien osaamista siten, että olemme yhä valmiimpia vastaamaan niin ilmastonmuutoksen kuin muidenkin yhteiskunnallisten muutosten tuomaan kehittämistarpeeseen

Henkilöstö ja työyhteisö

- Varsinais-Suomen ELY-keskus on hyvä työpaikka, jossa yksiköiden ja asiantuntijoiden välinen yhteistyö on luontevaa ja rikastuttaa asiantuntijoiden työtä

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategiaan painopisteisiin *Lisäämme elinvoimaa* ja *Tavoittelemme hiilineutraaliutta* AVI-ELY-strategia-asiakirjan mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY-strategian strateginen painopiste *Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta* on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin *Yleistä* ja *Toiminnallinen tuloksellisuus*. ELY-keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Kehitetään TE-toimiston työnvälitystä, jotta kuntakokeilujen organisoitumisen vaatimasta panostuksesta huolimatta toimitaan mahdollisimman tehokkaasti työllisyyden edistämiseksi koko maakunnan alueella. Tämä näkyy mm. TE-toimiston oman organisaation kehittämisenä siten, että se mahdollistaa panostuksen työnhaun ja työnvälityksen vahvaan alkuun (ohjauksen keinoin). Hyödynnetään tässä monipuolisesti yksityisen sektorin tuottamia palveluja oman toiminnan kehittämisen rinnalla.

Suunnataan hanke- ja yritysrahoitusta työllisyyden kannalta vaikuttavimpiin hankkeisiin. Panostetaan uusien työpaikkojen syntymiseen kasvuhakuisiin ja kansainvälistyviin pk-yrityksiin neuvonnan, sparrauksen, koulutuksen ja rahoituksen keinoin. Työpaikkojen syntymiseen vaikuttavat erityisesti yritysten kehittämistoimien ja uusinviestintien rahoitus sekä henkilöstön osaamisen tason nosto ja uuden osaavan henkilöstöresurssin löytäminen.

Kehitetään TE-toimiston ydintehtävää, työnvälitystä, organisaation läpileikkaavaksi toimintaperiaatteeksi. Työvoimavarannon tehokkaan hyödyntämisen, työnvälityksen, lisäksi edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja tuetaan jo maassa asuvien kotoutumista työelämän suuntaan. Lisäksi tehostetaan kaikilta osin palkkatuen käyttöä rekrytointikynnyksen alentamiseksi (ml. osatyökykyiset, yhdistykset ja ensimmäisen työntekijän palkkatuki).

10.12.2020

Pk-yritysten investoinnit ovat pitkän "taloudellisen nosteen" johdosta pysyneet hyvällä tasolla erityisesti maaseudun pienissä yrityksissä, mutta heikentyneiden ennusteiden ja erityisesti covid19 –pandemian johdosta on merkkejä investointien lykkääntymisestä. Pk-yritysten muiden kehittämishankkeiden käynnistyminen ei ole niin suhdanneherkkää. Jatketaan yritysrahoituksessa vahvaa hankeaktivointia sillä edellytyksellä, että EU-ohjelmien myöntövaltuudet tämän mahdollistavat. Pitkään jatkunut kasvu taittui äkisti Covid19 –pandemian puhjettua maaliskuussa 2020, pk-yritysten selviytymistä edesautetaan mahdollisella elvytys -rahoituksella tukemalla pk-yritysten merkittäviä uutta kasvua edistäviä ja uusien työpaikkojen syntymistä edesauttavia investointi- ja kehittämishankkeita.

Maaseudun yritystuissa korostuu maakunnan painopistetoimialojen pienten yritysten (pääpainona kotimarkkinoilla toimivat yritykset) työllisyysvaikutuksiltaan merkittävien investointien tukeminen ja Yrityksen Kehittämisyhteistyössä osaamisintensiivisten kansainvälisiltä markkinoilta kasvua hakevien pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittäminen. V. 2020 syntyvien työpaikkojen määrää alentaa ao. ohjelmien viimeisen ohjelmavuoden alhaisempi myöntövaltuusmäärä. Vuoden 2021-2023 tavoitteet on laskettu sen pohjalta, että myöntövaltuudet eivät merkittävästi vähennä tuettavien hankkeiden määrää ja että uuden ohjelmavuoden päätöksenteko käynnistyy viivytyksettä. Yrityksen Kehittämisyhteistyön lukuja ei ole huomioitu mittarissa 3 vaan erillisessä muistiossa. Yrityksen Kehittämisyhteistyön rahoituslinjausta päivitetään elvytysrahojen mahdollistamana, tuetaan valikoidusti myös esim. merkittäviä investointeja.

Työ- ja elinkeinopolitiikan yhteensovittamista terävöitetään seudullisessa kehittämissuunnitelmassa, josta konkreettisia toimintamalleja ovat mm. Maahanmuuttajien osaamispiste ja Ohjaamo. Tuetaan työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa toimintaympäristöä kehittämällä haakeutuen aktiivisesti kuntayhteistyöhön niin kokeilukuntien kuin alueen muiden kuntien kanssa. Yhteistyöstä laaditaan tarvittaessa työllisyyden aiesopimus kuntakumppanien kanssa.

Työllisyysasteeseen vaikutetaan erityisesti vastaamalla pk-yritysten rekrytointi- ja kehittämistarpeisiin. Lisäksi tehdään jatkuvaa yhteistyötä alueen suurten rekrytoivien yritysten kanssa kehittäen yhteistyötä jatkuvasti yritysten kasvuedellytyksiä tukeviksi mm. vahva tuki rekrytointitilanteisiin sekä positiivisen ja negatiivisen rakennemuutoksen toimintamallit.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	48	47	46	46
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	38	37	36	36

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	3	3	3	3

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: *Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.*

Rahoituspalvelujen fokuksessa ovat nuoret kasvuhakuiset sekä liiketoimintakonseptiaan uudistavat ja kansainvälisille markkinoille tähtäävät ja vientimarkkinoilla laajentavat pk-yritykset. Myös laajoilla elinkeinojen kehittämishankkeilla tuetaan innovaatioiden syntyä ja kaupallistamista.

Mittari: *ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämiseksi (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)*

Rahoitetaan innovatiivisia kehittämishankkeita työkaluina Yrityksen Kehittämisyhteistyö ja myöntövaltuuksien salliessa Yrityksen Toimintaympäristön Kehittämisyhteistyö sekä Manner-Suomen Maaseutuohjelman kautta Perustamistuki/Kehittämisyhteistyö sekä yritysyhteistyön kehittämishankkeet ja maakunnalliset elinkeinojen kehittämishankkeet. Ohjataan innovaatioita BF:n ym. kumppaneiden rahoitukseen. Yhteistyö maakunnan liiton rahoituksen kanssa jatkuu esim. uusimpien liiketoimintaekosysteemien edistämiseksi.

Yrityksen kehittämisavustuksella rahoitetaan erityisesti nuorten yritysten kansainvälisille markkinoille tähtäävää kehittämistyötä, joka huomioiden maakunnan osaamisvahvuudet kohdistuvat mm. erilaisiin digitaalisiin ratkaisuihin hyödyntäviin liiketoimintamahdollisuuksiin useilla eri soveltavilla toimialoilla. Tuotekehitystyön taustalla on usein alueen korkeakouluosaaminen sekä seuduilla toimivat osaamiskeskittymät. Elvytysrahat mahdollistaisivat tuen kohdentamista myös esim. jo pidempään toimineiden yritysten kehittämistyöhön samoin kuin esim. entistä laajempaan täysin uutta liiketoimintaa synnyttävään kiertotalouteen.

Yritysten Kehittämispalvelut -konsultoinnilla tuetaan pk-yritysten uudistumiseen ja innovaatioiden kaupallistamiseen liittyvää työtä.

Maaseutuohjelmasta rahoitetaan koko maakunnan kattavia kehittämishankkeita, joiden avulla vahvistetaan esimerkiksi maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteitä. Esim.

10.12.2020

ruokaketjussa/verkossa toimivien maaseudun pienten yritysten uudistumista ja kehittämistä tuetaan teemoina keskeisesti mm. digitalisaatio, uudet tuotanto- ja jakelutekniikat sekä uudenlaiset palvelulliset liiketoimintamallit. Kansainvälistymisen lisäämiseksi ruokaketjun yrityksiä osallistuu BF:n "Food from Finland" -ohjelmaan.

VARELY panostaa myös työhön tärkeimpien sidosryhmien kanssa, jotta lupaavimmat yritykset voivat hyötyä ELY-keskuksen palveluista. Keskeisiä kumppaneita tässä työssä ovat maakunnan korkeakoulut, Finnvera, Business Finland, Business Turku ja muut maakunnan kehittämissyhtiöt. Tavoitteen toteuttamisessa huomioidaan myös korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän pitkäjänteisen yhteistyön kehittäminen. Yhteistyötä tehdään niin asiantuntijatasolla kuin myös organisaatiotasolla esimerkiksi Team Finland verkosto sekä MYR:n elinkeino-, koulutus- ja ilmastovastuujaostojen muodossa.

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

Tavoitteena on saada vuoden 2021 aikana maakuntaan toimiva digitaalinen palvelualusta vientiä suunnitteleville, käynnistävillä ja laajentavilla yrityksillä yhteistyössä Team Finland kumppanuusverkoston kanssa (nyt laajassa alueellisessa yhteistyössä suunnitella oleva WTC Turku-palvelukonsepti ja -alusta). Uusi palvelualusta mahdollistaa potentiaalisen asiakaskunnan merkittävän kasvattamisen digitaalisilla ohjauspalveluilla, joita toteutetaan laajassa palvelutuotantoyhteistyössä.

Yritysten kehittämiseen ja kasvuun aktivoinnissa keskeisenä työkaluna toimii Yritysten kehittämispalvelut. Palvelun markkinointiin panostetaan yhteistyökumppaniverkoston tuella. Aktivoidaan merkittävä määrä paikallisilla markkinoilla toimivia yrityksiä hakemaan kasvua kotimarkkinoilta ja myös yritysten mahdollisuuksien rajoissa kansainvälisiltä markkinoilta. Panostetaan palveluun osallistuneiden yritysten jatko-ohjaamiseen eri kehittämis- ja rahoituspalveluiden piiriin (ml. alueellinen TeamFinland -verkosto). Tavoitteena on lisätä palveluun osallistuvien yritysten määrää vuosittain. Yritysten Kehittämispalvelujen lukuja ei ole huomioitu mittarissa 5 vaan erillisessä muistiossa.

Manner-Suomen Maaseutuohjelman mukaisten Perustamistukien ja Yrityksryhmähankkeiden rooli on Varsinais-Suomessa pieni. Perustamistuki toimii yhtenä mahdollisuutena innovatiivisten kasvuun tähtäävien hankkeiden tukemisessa Yrityksen Kehittämisyksikön sekä BF:n ja Finnveran tuotteiden rinnalla (esim. Innovaatioseteli ja Yrittäjälainat). Tavoite on muuttumaton, asiakkaalle etsitään parhaiten kehittämistarpeeseen- ja vaiheeseen soveltuva tukimuoto. Kehittämisen keskiössä on yrityskohtainen kehittämis-työ, kysynnän mukaan hyödynnetään myös verkostopohjaista yhteiskehittämistä. Vuoden 2021-2023 tavoitteet on laskettu sen pohjalta, että myöntövaltuudet eivät merkittävästi vähennä tuettavien hankkeiden määrää ja että uuden ohjelmakauden päätöksenteko käynnistyy viivytystä.

TäsmäKoulutus kohdennetaan erityisesti digitalisaation, tuottavuuden, teknologiaosaamisen sekä kansainvälistymisen lisäämiseen yritysten kasvun tueksi. Henkilöstön ammattitaitoa kehitetään näin vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Tietoa kehittämistarpeista saadaan mm. edellä mainituista yritysten kehittämispalveluiden toimenpiteistä, mutta myös laajasti verkostoyhteistyön kautta. Tavoitteena on, että TäsmäKoulutus on osa laajempaa kehittämiskokonaisuutta tai muuten riittävän pitkäjänteinen. Tavoit-

10.12.2020

teena on lisäksi, että yrityksissä kehitetään tuottavuuden ohessa samanaikaisesti työhyvinvointia. TäsmäKoulutusten organisoinnissa yhteistyö TE-toimiston työnantajapalveluiden sekä seutukuntien kehittämissyhtiöiden sekä varsinkin kuntien elinvoima- ja työllisyyspalveluiden kanssa on keskeinen menestystekijä.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Eri palveluilla kasvuun ja kehittämiseen aktivoitujen yritysten määrä (kpl)	10	15	15	15

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Jatketaan ja syvennetään olemassa olevaa tiivistä yhteistyötä maakunnassa mm. aluetiimin toiminnan tehostamisen ja toimintatapojen kehittämisen kautta sekä ylläpitämällä tiivistä kumppanuusyhteistyötä alueella toimivien muiden julkisten ja yksityisten palvelutuottajien kanssa. Kehitetään tavoitteellisesti digitaalista palvelutuotantoa yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa ml. yksityiset palvelutuottajat.

Valtakunnallinen Kokka kohti Suomea – hanke pyrkii turvaamaan yritysten kasvua kasvukeskuksissa edistämällä kansainvälisten työntekijöiden rekrytoitumista Suomen työmarkkinoille. Lisäksi hanke kehittää asettautumispalveluja, joita kehitetään maakunnan tarpeisiin soveltuviksi. Varsinais-Suomen ELY-keskus on myös mukana ohjaamassa Business Turun Talent Boost toimintaa, joka tukee vahvasti Team Finland verkoston työtä ja tavoitteita.

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

Mittarina toimijoilta kerätty suora arviointipalaute yhteistyön toimivuudesta ja lisäarvosta. Parannetaan asiantuntijoiden osaamista yhteisen asiakastiedon tehokkaammaksi hyödyntämiseksi (CRM-käytön tehostaminen TF-toimijoiden työn apuna) ja oman neuvonta- ja sparrausosaamisen kasvattaminen asiantuntijapalveluna yritysneuvonnan osana.

Hyödynnetään koronatukia saaneet yritykset TF-asiakashankinnassa.

Kokka kohti Suomea –hanke toteuttaa 10-15 alueellista hanketta. Talent Boost Turun osalta jatkamme sujujaa yhteistyötä yhdessä TE-toimiston ja erityisesti yhdessä sen Eures-palveluiden kanssa. Myös yhteistyö maakunnan oppilaitosten niin korkea-asteen kuin toisen asteen oppilaitosten kanssa jatkuu sujuvana siten, että se tukee Team Finland verkoston työtä.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

10.12.2020

Hyödynnetään kaikki käytettävissä oleva kehittämisavustusrahoitus sekä tehdään jatkuva aktivointityötä kehittämispalvelujen käytön lisäämiseksi yritysasiakkaiden kasvun mahdollistamiseksi ja kiihdyttämiseksi. Keskiössä tässä työssä on tiivis yhteistyö keskeisten yrityskehitystyötä tekevien julkisten organisaatioiden kanssa.

Yritysrahoituksen lähtökohtina ovat pk-yritysten uudistumista ja kasvua tukevien hankkeiden rahoittaminen. Esim. maaseudun yritystukijärjestelmässä uudistumisella ja markkina-alueen laajentamisella on kuluvalle kaudella hankkeiden valinnassa yhteensä 40 %:n painoarvo. Yrityksen Kehittämisavustuksella rahoitetaan innovatiivisimpia kansainvälisille markkinoille suuntaavia pääasiassa nuorten yritysten kansainvälistymiseen ja sitä tukevaan tuotekehitykseen pohjautuvia hankkeita. Myöntövaltuuksien salliessa olisi tarvetta laajentaa kohderyhmää myös pidempään toimineiden yritysten uutta liiketoimintaa synnyttäviin ja merkittävästi markkina-aluetta laajentaviin hankkeisiin. Vuoden 2021-2023 tavoitteet on laskettu sen pohjalta, että myöntövaltuudet eivät merkittävästi vähennä tuettavien hankkeiden määrää ja että uuden ohjelmakauden päätöksenteko käynnistyy viivytyksettä. Yrityksen Kehittämisavustuksen lukuja ei ole huomioitu mittareissa 7-9 vaan erillisessä muistiossa. Kohderyhmän nopea laajentaminen pidempään toimineidenkin yritysten kehittämistyön tukemiseen ja uutta kasvua tukeviin investointeihin on tärkeää elvytysrahojen (kansallinen ja EAKR) mahdollistamana.

ELY-keskuksen alueella toteutetaan useita FEC- tyyppisiä ohjelmia työvoimakoulutuksina, joihin kouluttaja ja TE-toimisto hakevat osallistuvia yrityksiä ja koulutettavia henkilöitä. Koulutettavat osallistuvat tietuopuoliseen opetukseen ja suorittavat työssäoppimajakson yrityksen ohjauksen alaisena yritystoiminnan jonkin osa-alueen mm. kansainvälistymisen kehittäjänä. Lisäksi Täsmäkoulutusta kohdennetaan kansainvälistä kasvua tukeviin koulutushankkeisiin sekä huomioidaan uusiutuvien kehpa-palvelujen rooli kansainvälistymisessä.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio), maaseudun yrityskerroin =15. M€	13	14	15	15
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio), ei laskettavissa maaseuturahaston tuissa	-	-	-	-
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio) kokemuspohjainen arvio	7	7	7	7

10.12.2020

Tavoite: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.*

Palvelutuotannossa ja palvelujen suuntaamisessa huomioidaan erityisesti palveluviennin kasvun edellyttämät painotukset mm neuvonnan, yrityssparrauksen ja verkostoyhteistyön kattavuuden parantamiseksi.

Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytyksiä parannetaan työvoimakoulutuksen keinoin ja rohkaistaan luovien alojen osaajia yhdistämään luova työ myös osa-aikaisena toimintana muuhun työmarkkinoilla tarjolla olevaan työhön.

Kulttuurimatkailussa tunnistetaan kasvumahdollisuuksia kotimaan matkailun kasvun myötä.

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

Palveluvientiyriitysten suhteellinen osuus kaikista asiakasyrityksistä vähintään 30 %.

Yritysrahoituksessa korostuu alueen osaamiskeskittyisiin pohjautuen osaamisintensiivisten yritysten kehittämishankkeiden tukeminen.

Kulttuurimatkailua voidaan tukea Manner-Suomen maaseutuohjelman rahoituksella. Hanke voi esim. liittyä saaristo-olosuhteiden erityispiirteisiin. Laajempia hankkeita tuetaan ELY-keskuksen toimesta ja paikallisen tason hankkeet ohjautuvat paikallisiin Leader-ryhmiin. Hankkeissa on myös mahdollista laajemmin tukea kulttuurialan toimintaedellytyksiä (esim. "Elämyksiä maaseudulta" -hankkeessa elokuva-alan tuotantoedellytykset).

Matkailuyritysten toiminnan kehittämisessä digitalisaation hyödyntäminen on yksi kärkiteemoista. Kehittämistyötä koordinoidaan koko maakunnan kattavassa Matkailufoorumissa. TE-toimisto jatkaa matkailualan edistämistä laaja-alaisella verkostoyhteistyöllä ja siinä kehitetyillä matkailualan rekrytointia tukevilla toimilla. Varsinais-suomalaisen kulttuurimaiseman hoitoa edistetään ympäristösopimuksin erityisesti saaristoalueella.

Varsinkin luovan talouden ja kulttuurialan yrittäjyyden edistämässä jatkamme tiivistä yhteistyötä maakunnan oppilaitosten sekä Business Turun kanssa. Erityinen huomio yhteistyössä suuntautuu niin yrityshautomotyypiseen start-up-toiminnan edistämiseen sekä yhteistyön syventämiseen niin Humanistisen kuin Turun ammattikorkeakoulujen kanssa. Käytännön esimerkkinä yhteistyöstä voisi mainita kalatalousalan ammattikorkeakoulututkinnon uusien mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen työstäminen. Ko. koulutuksella on vaikutus niin kalatalouteen, mutta myös saariston matkailumahdollisuuksien kasvamiseen kuin erilaisten saaristoon ja mereen liittyvien sisältötuotantoyritysten syntyyn.

Hyvien käytäntöjen jakaminen jatkuvan oppimisen koordinaattoreiden kesken keskinäisen vuoropuhelun ja yhteistyön kautta on tärkeässä asemassa.

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä, kalastuselinkeinojen toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Säädökset täyttävien toimijoiden osuutta on kyetty lisäämään aiemmista vuosista ja se on ollut nyt kahtena edellisenä mitattuna vuotena tasolla 99 %. Hyvään tulokseen pääsemiseen on edesauttanut eläinten merkinnän ja rekisteröinnin puutteiden väheneminen. Toiminnan vaikuttavuutta pyritään edelleen tehostamaan ja lähivuosien tavoitteeksi asetetaan näin 100 %. Lisäksi tukivalvontojen avulla edistetään mm. maataloustuotannon ympäristöön ja kotieläinten hyvinvointiin liittyviä tavoitteita.

Kaikissa yrityspalveluissa huomioidaan asiakasyritysten arvot ja liiketoiminnan vastuullisuus ja palvelut suunnataan yrityksiin, joissa arvoina huomioidaan oman toiminnan vastuullisuus ja kestävä kehitys (vähähiilisyys) sekä työyhteisöjen tasa-arvoisuus

Maaseutuohjelman rahoituksella ja erityisesti ko. ohjelman hanketoiminnalla edistetään mm. ruokaketjun yritysten kasvua ja kehittymistä sekä ruokaketjussa toimivien yritysten vastuullisuusviestintää. Yrityksiä opastetaan ja kannustetaan viestimään avoimesti ja oikeaan tietoon perustuen mm. eläinten hyvinvoinnista, ravitsemuksellisesta laadusta, elintarviketurvallisuudesta, ympäristön hyvinvoinnista sekä kannattavuudesta. Lisäksi esille nostetaan kannustavia esimerkkejä ruuantuotannosta, jalostuksesta ja syntyneistä innovaatioista. Myös matkailuyritysten toiminnan kehittämisessä korostetaan vastuullista ja kestävä matkailua.

Yksi koko Varsinais-Suomen ELY-keskuksen keskeisimmistä tavoitteista vuodelle 2021 vastuullisuuden edistämisessä on myös ELY-keskuksen sisäisen kommunikaation ja vuorovaikutuksen lisääminen siten, että asiakkaat voivat saada kokonaisvaltaisempaa palvelua ja asioiden eteneminen on jouhevampaa.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus), %	100	100	100	100

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan, mutta selvästi vähemmän kuin vuonna 2020.

Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä: Alueen toimet onnettomuuksien ehkäisemiseksi perustuvat lähinnä valtatie 8 toimenpiteiden liikenneturvallisuusvaikutuksiin sekä turvallisuushakuisen nopeusrajoituspolitiikkaan ja liikenneturvallisuusyhteistyöhön.

Kansalaisten ja raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon: Tienkäyttäjien tyytyväisyyteen vaikuttavat suuresti kulloistenkin vuosien keliolosuhteet. Viime talvi oli leuto ja talven tulokset paranivat. Mikäli ensi talvesta tulee runsasluminen, tulokset todennäköisesti laskevat. Kesän osalta tuloksiin vaikuttavat eniten päällysteiden kunto.

Suunniteluissa tienpidon toimenpiteissä on otettu huomioon erityisesti nykytilanne, asiakastarpeet ja vaikuttavuus.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteilla (kpl)	306	291	277	277
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (asteikolla 1-5)	3,0	3,0	3,0	3,0
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (asteikolla 1-5)	2,7	2,7	2,7	2,7

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Alueella toteutetaan kohdassa 1.1.1 esiteltyjä toimia ja lisäksi tehdään aktiivisesti toimenpiteitä, joilla tuetaan työnantajien rekrytointiosaamista, yritysten uudistumiskykyä ja kykyä jatkuvaan oppimiseen ja innovointiin.

Tuetaan julkisin ohjauspalveluin (järjestetään sekä omana toimintana että ostopalveluna) ihmisiä urasuunnittelussa, oman osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Oppimisen ja koulutuksen rakenteelliseksi osaksi tuodaan urasuunnittelutaidot.

Tunnistetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja osatyökykyisten erityistarpeet osaamisen kehittämisessä. Samalla kun työkyvyn ongelmat tunnistetaan entistä varhaisemmassa vaiheessa, palveluilla tuetaan osaamisen systemaattista uusintamista. Tiivistetään alueellista yhteistyötä nuoriso-, koulutus-, sote- ja työvoimapolitiikan välillä, jotta koulutusta vailla olevat nuoret tavoitetaan ja saatetaan tuetusti palveluiden piiriin.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen volyymi painottuu Varsinais-Suomessa valtionosuudella rahoitettuun työvoimakoulutukseen. Tarjolla on laaja valikoima eri alojen perus- ja täydennyskoulutusta. Tarjonnasta sopiminen edellyttää vuoropuhelun tiivistämistä koulutusten järjestäjien ja ELY-keskuksen kesken. Koulutus toteutuu työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti pääosin ammatillisiin perus- ja ammattitutkintoihin tai niiden osiin valmistavana koulutuksena. Jatkossa käytetään entistä enemmän työvoimakoulutuksen, koulutussopimuksen ja oppisopimuskoulutuksen tarkoituksenmukaista yhdistämistä työpäikällä tapahtuva oppiminen huomioiden. Tulevan ohjelmakauden ESR-rahoitusta kohdennetaan alueelle ESR-rahoituskehykseen tulevien mahdollisuuksien mukaan uusien toimintamallien kehittämiseen työvoimakapeikkojen poistamiseksi.

Yritysten eri liiketoiminta-alueiden erityisosaaminen korostuu, koska yritysten kasvun keskeinen hidaste (rahoituksen rinnalla) on osaamisen ja henkilöstöressurssien puute. Pk-yritysten avainhenkilöiden osaamista kehitetään Yritysten Kehittämispalveluissa sekä konsultoinnin että koulutuksen avulla, tavoitteena aktivoida lisää yrityksiä palvelun piiriin.

Jatkuva oppiminen työelämässä huomioidaan entistä laajemmin, sillä osaavan työvoiman saatavuutta turvataan myös työpaikalla tapahtuvaa oppimista kehittämällä. Tämä avaa mahdollisuuksia uusille rekrytoinneille myös heikommalla osaamisprofiililla oleville työnhakijoille.

Mittari: *Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastaavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).*

ELY-keskuksen hankkima työvoimakoulutus on Täsmä-tyyppistä työelämän tarpeisiin suoraan vastaavaa ammatillisia valmiuksia luovaa, laaja-alaistavaa tai syventävää ammatillista koulutusta. Valtaosa tästä koulutuksesta toteutuu yhteishankintakoulutuksena (pääasiassa Rekry- ja TäsmäKoulutusta) tai muuna yhteisrahoitteisena (FEC tai KEKO-tyyppisenä) koulutuksena, joissa toteutus tapahtuu kiinteässä yhteistyössä työelämän kanssa. Koulutusten sisältö ja toteutus ovat räätälöitävissä ja ne siten vastaavat hyvin alueen työelämän tarpeita. Tässä huomioidaan myös korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta

Varsinais-Suomen ELY-keskus on hankkinut ammattitaitoa kartoittavia palveluja sekä työvoimakoulutuksena että valmennuksena vuodesta 2016 alkaen säännöllisesti keskeisille työvoimapula-aloille.

Koska osaavaa työvoimaa ei ole työmarkkinoilta reservistä löytynyt, on yhteishankintakoulutuksena toteutettu nykyiselle henkilöstölle TäsmäKoulutusta. TäsmäKoulutuksessa

henkilöstön ammatillista osaamista on syvennetty ja laajennettu, jolloin he ovat ammattitaidon karttuessa voineen siirtyä ammatillisesti haastavampiin tehtäviin. Samaan aikaan on voitu rekrytoida (joko suoraan tai rekrytoivan koulutuksen kautta) ammatillisesti vähäisemmän ammattitaitovaatimuksen omaaviin tehtäviin uutta työvoimaa. Tällaista vaihtovalmennuksen käyttöönottoa tulisi edistää työvoimapula-aikana.

Jotta tämä tavoite toteutuisi Varsinais-Suomen ELY-keskus jatkaa sujuvaa yhteistyötä työvoimaan ja osaamiseen liittyvien palveluiden tuottajien kanssa. Yksi keskeinen foorumille tälle yhteistyölle on MYR ja sen koulutusjaosto. Lisäksi laajalle joukolle yksityisiä palveluiden tuottajia järjestetään keskustelutilaisuuksia, joissa voidaan käydä läpi niin palvelutarjontaa, kysyntää ja pohtia yhdessä minkälaisia uusia palveluita tulisi kehittää. Tässä keskustelussa myös kunnilla ja varsinkin työllisyyskokeilussa olevilla kunnilla on rooli.

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

Toimialaennakkoinnin kehittäminen yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton tuo olennaisen perustuksen ohjauksen palveluiden kehittämiseksi. Alueen elinikäisen ohjauksen palvelut toteutetaan Varsinais-Suomen maakunnan ohjauksen tiekartan toimenpiteiden mukaan [Työelämään ohjauksen tiekartta 2025+](#) . Tiekartan laadintaan on osallistunut ja toteutukseen on sitoutunut kumppanuusyhteistyössä laaja joukko koulutuksen ja työhallinnon toimijoita. Vastuu toimeenpanon koordinoinnista ja seurannasta on MYR:n koulutusjaostolla.

Tavoitteena on, että alueen työelämään ohjaus perustuu verkostoyhteistyöhön ja digitaalisten välineiden hyödyntämiseen, joilla varmistetaan ohjauspalveluiden määrä ja laatu sekä saavutettavuus. Lisäksi työnantajat halutaan saada voimakkaammin mukaan verkostoihin ja jalkauttaa tietoa yrityksiin (esim. toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistamisen perusteella).

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

Vuonna 2020 Varsinais-Suomessa on laadittu koko maakunnan yhteinen maahanmuuttoastrategia. Vuoden 2020 aikana Varsinais-Suomen ELY-keskus ryhtyy yhdessä maakunnan muiden toimijoiden kanssa jalkauttamaan strategiaa eri puolilla maakuntaa tapahtuvissa tilaisuuksissa.

Strategialla turvataan riittävän ja osaavan työvoiman saanti maakunnan rekrytoivien yritysten ja työnantajien tarpeisiin. Strategian keskiössä ovat alueella jo olevat maahanmuuttajat sekä ulkomailta rekrytoitava työvoima. Keskeistä on kehittää asettautumispalveluita, joissa huomioidaan myös työntekijöiden perheet ja heidän tarpeensa.

Yritysten ja työnantajien rekrytointitarpeet pyritään tunnistamaan tiiviissä yhteistyössä TE-toimiston, työllisyyden kuntakokeilujen, kuntien ja niiden kehittämiskeskusten, oppilaitosten, eri edunvalvontajärjestöjen sekä yritysten kanssa. Tuetaan em. toimijoita kansainvälistymisessä ja kotouttamisessa mm. markkinoimalla eri rahoitusmahdollisuuksia.

- Koto-koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen väliin sijoittuvan ammattikotokoulutuksen kehittäminen ja suuntaaminen toisaalta aloille ja alueille, joilla on voimakasta työvoiman kysyntää ja toisaalta maahanmuuttajien yksilöllisten tarpeiden mukaan,
- Em. koulutuksista luodaan selkeät polkumallit, jotka tukevat sekä työllistymistä että siirtymistä toisen asteen koulutukseen sekä korkea-asteen täydennyskoulutusmallien kehittämistä yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa, kaikessa koulutuksessa huomioidaan riittävä kielellinen tuki koulutuksen aikana ja työsuhdetta tukemaan,
- Yritysten kasvun varmistamiseksi työlupahakemusten käsittelyn maksimi kesto tulee enintään 30 vrk,
- Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden osalta varmistetaan jo Turun yliopiston uuden teknillisen tiedekunnan perustamisvaiheessa, että alueen yritykset kytketään tiiviiseen yhteistyöhön ulkomaisten opiskelijoiden houkuttelemiseen sekä tarjoamaan harjoittelupaikkoja jo opiskelun alkuvaiheesta alkaen
- Kehitetään yhdessä korkeakoulujen kanssa kv. tutkinto-opiskelijoille tarjottavaa suomen kielen opetusta ja ohjausta

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

Osallistutaan aktiivisesti alueelliseen Talent Boost –ohjelmaa toteuttavaan Talent Turku –verkoston työhön ja kytketään alueen kv. osaajatoiminnot osaksi kansallista Talent Boost-yhteistyötä. Varsinais-Suomen ELY-keskus koordinoi valtakunnallista Kokka kohti Suomea - ESR-hanketta. Hankkeen tavoitteena on turvata yritysten kasvua kasvukeskuksissa edistämällä kansainvälisten työntekijöiden rekrytoitumista Suomen työmarkkinoille. Houkuttelevuuden lisäämisen ohella kehitetään asettautumispalveluja, jotta työhön tulleiden osaajien puolisoiden ja perheenjäsenien sitouttamisella pystytään vaikuttamaan pitkäkestoiseen maahan asettautumiseen. Hankkeen aikana luodaan alueellisten hankehakujen kautta toimintakäytäntöjä, jotka houkuttelevat ja auttavat kansainvälisiä osaajia perheineen asettautumaan kullekin kasvukeskusalueelle. Kokka-hankkeella toteutetaan kansallista Talent-Boost – toimenpideohjelmaa, jossa muodostetaan yhtäläisillä tunnusmerkeillä ja ilmeellä tunnistettava kokonaisuus. Kokka- hankkeen aikana on tarkoitus toteuttaa 10-15 alueellista hanketta.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Osana niin hiilineutraaliuden kuin kiertotalouden edistämisen toteutumisen varmistamiseksi Varsinais-Suomeen perustettiin MYR:n ilmastovastuujaosto. Sen tehtävä on

10.12.2020

edistää näiden teemojen toteutumista sekä laatia maakunnalle ilmastotiekartta. Jaostossa on mukana noin 30 eri organisaatiota. Jaoston puheenjohtajuus on ELY-keskuksella. Asiasta on kerrottu lisää kohdassa 1.2.3.

ELY-keskus koordinoi Varsinais-Suomen osahanketta osana kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE) –hankekonsortiota. Hankkeessa viedään käytäntöön kansallisen ilmastopolitiikan tavoitteita. Teemat ovat: älykäs ja vähähiilinen liikkuminen, uusiutuvan energian tuotanto, rakennusten energiatehokkuus, kestävä kaupunkisuunnittelu, edellytykset vähähiiliselle tuotannolle ja kulutukselle sekä vähäpäästöiset maaperän hoitomenetelmät maa- ja metsätaloudessa.

ELY-keskuksessa toimii ilmastotiimi, joka edistää ilmastovaikutusten huomioon ottamista kaikissa tehtävissä ja jalkauttaa ELYjen yhteisen ilmastotiekartan (PIRELYn hanke, valmistuu 4/2021) toteuttamista.

Maantielauttaliikenteessä lisätään hybridi- ja sähköalusten määrää. Lisäksi ELYn omana tavoitteena on saaristomerivisio, jossa toimenpiteitä suunnitellaan ja toteutetaan poikkihallinnollisesti.

Edistetään siirtymistä hiilineutraaliuteen mm. toteuttamalla maankäyttösektorin toimenpiteitä maaperän hiilen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

Ilmastovastuujaosto kokoontuu vuoden 2020 aikana neljä kertaa ja saa laadittua ilmastotiekartan Varsinais-Suomelle.

Yritysrahoituksen kohdentamisessa painottuu vähähiiliset ratkaisut ja liiketoimintamallit.

ELY-keskus ylläpitää ymparistonyt.fi/hiilineutraalilounaissuomi –verkkopalvelua, jossa uutisoinnin lisäksi on esillä Varsinais-Suomen ilmastotiekarttatyön prosessi ja tiekartan valmisteluun liittyviä aineistoja. Palvelu on myös Satakunnan ilmastotyön käytettävissä.

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Uusia kiertoliiketoimintaan pohjautuvia liiketoimintamalleja aktivoidaan ELY-keskuksen monipuoliseen osaamiseen ja selvityksiin pohjautuen ja niitä edesautetaan ELY-keskuksen yritysrahoituksella mahdollisuuksien mukaan. Y- vastuualue on tehnyt asiassa taustatyötä.

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet huomioidaan VALTSUn päivityksen mukaisesti. VARELY jatkaa jätealan lainsäädännön toimeenpanoa valvonta- ja

kehittämistehtävissään mm. toteuttamalla poliisin kanssa yhteisiä jätekuljetuksiin kohdistuvia valvontaratsioita sekä toimimalla aktiivisesti kiertotaloutta edistävissä alueellisissa hankkeissa. ELY on mukana SYKE:n ja Varsinais-Suomen liiton kanssa kestävästä kiertotaloutta edistävässä "Life IPE FI 004 Circwaste-Finland "-hankkeessa. ELY toimii valtakunnallisen Circwaste-hankkeen ohjausryhmän jäsenenä sekä alueellisen yhteistyöryhmän puheenjohtajana ja tukee osaltaan hankkeessa valmistellun kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden toteutumista vuonna 2020. ELYn uuden kiertotalousasiantuntijan tehtävän kautta panostetaan kiertotalouden osaamiseen ja huomioonottamiseen ELYn toiminnassa.

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

Mittari: *Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista(sanallinen).*

Varsinais-Suomeen on perustettu ilmastovastuujaosto, jonka puheenjohtajana toimii ELY-keskus.

Kuntien tukeminen kiertotaloutta sekä uusiutuvan energian käyttöä (tuulivoima, aurinkoenergia) lisäävissä hankkeissa. Ilmastonmuutoksen kokonaisvaltainen huomioonottaminen kuntien maankäytössä kuten tulvariskit ja viherrakenne.

Edistetään aktiivisesti khk-päästöjen vähentämistä sekä omassa toiminnassaan (sisäinen ilmastotiimi, hiilijalanjäljen laskenta; ELYjen ilmastoverkosto) että toimialueellaan. CANEMURE-hankkeessa valmistellaan Varsinais-Suomen ilmastotiekartta 2030 ja vauhditetaan ilmastopositiivisten ratkaisujen aikaansaamista eri toimialoilla, mm. kuntien liittymistä HINKU-ohjelmaan. Tavoitteena on hiilineutraali maakunta vuonna 2035. Hankkeen asiantuntijapalvelukeskuksen tuottamia laskentoja ja indikaattoreita käytetään aktiivisesti eri toimijoiden sitouttamisessa päästövähennystavoitteisiin.

Edistetään vesien käytön, vesihuollon, vesistösäätelyjen ja maa- ja metsätalouden vesitaseiden sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Vesien- ja merenhoidon suunnittelussa ja vesitaloustehtävissä edistetään ilmastonmuutokseen sopeutumista:

- Vesien- ja merenhoidon suunnittelussa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset vesistökuormitukseen ja vesien tilaan.
- Tulvariskien hallinnan suunnittelussa ja tulvasuojeluhankkeiden toteutumisessa otetaan ilmastonmuutoksen vaikutukset huomioon.
- Viimeistellään kuulemisvaiheen jälkeen tulvaryhmissä Kokemäenjoen vesistön ja Turun rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmat kaudelle 2022-2027.

- Tuetaan Porin kaupunkia, Kokemäenjoen säännöstely-yhtiötä (Säpilän oikaisu-uoma) sekä Euran kuntaa ja Salon kaupunkia (Perniönjoki) tulvasuo-jeluhankkeiden lupaprosesseissa ja toteutuksessa.
- Tarkastamme vesilain mukaisten säännöstelylupien ilmastokestävyyden ja edistämme tarvittavien muutosten toimeenpanoa.
- Vesihuollon kehittämisessä tarkastellaan ilmastonäkökulma.
- Kehitetään maatalouden vesitaseiden sopeutumista ilmastomuutoksen vaikutuksiin ml ojitustoiminnan kehittäminen.
- Edistetään hulevesien luonnonmukaista hallintaa.
- Saatetaan loppuun LOSSI- ja Itämeriyhteistyöllä ilmastokestävyyttä- hankkeet yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Toteutetaan Maa- ja metsätalouden yhteistä vesienhallintahanketta.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seuranta toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

Jatketaan HELMI-ohjelman mukaisia suojele- ja kunnostustoimenpiteitä Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Vaikuttavina toimina ovat mm. Soidensuojelu ja ennallistaminen, lintuvesien ja kosteikkojen kunnostus, perinnebiotooppien hoito sekä ranta- ja vesiluonnon kunnostus. ELY-keskus neuvottelee vapaaehtoisen suojelelun toteuttamisesta soilla (SSTE-kohteet) sekä samalla tehostetaan vanhojen suojeleohjelmien ja Naturen toteutumista. Jatketaan METSO-ohjelman toteuttamista. Lintuvesien kunnostustoimenpiteitä kohdennetaan ensisijaisesti Natura-verkoston lintudirektiivin mukaisille erityisille suojelealueille (SPA-alueet). Perinnebiotooppien hoitoa tehostetaan täydentämällä suojelealueverkostoa ja aloittamalla tehostamalla käytännön hoitotoimenpiteitä Lounais-Suomen jokilaaksoissa ja pienillä ketokohteilla.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Luonnonsuojelealueiden toteutus (ha)	1050	1050	1050	1050

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelelun edistäminen (sanallinen).*

Edistetään LsL:n ja luontodirektiivin luontotyyppien suojelua vaikuttamalla lausunnoilla ja neuvotteluilla kaavoitukseen ja erilaisiin hankkeisiin. Jatketaan ja tehostetaan perinnebiotooppien inventointia resurssien puitteissa ja edistetään perinnebiotooppien suojelua yhdessä E-vastuualueen kanssa. Aloitetaan hoitotoimet HELMI-ohjelmasta saatavien lisäresurssien puitteissa. Turvataan valvonnalla ja riittävällä neuvonnalla luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Toteutetaan eri keinoin uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelua HELMI-ohjelmasta saatujen lisäresurssien puitteissa. Pb-inventoinnit 1500 ha, lintuvesikunnostushankkeita vireillä 10 kpl, laji- ja luontotyyppi-inventoinnit kohteet 100 kpl/500 ha, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojelu (rajauspäätös tai muu suojelu) 10 kpl.

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpideohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkieron elvyttäminen, metsien ja peltojen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Mittari: *Vesien tila paranee (sanallinen).*

YSL:n ja YVA-menettelyjen mukaisissa menettelyissä arvioidaan hankkeiden vesistövaikutukset ja annetaan lausunnot vesien- ja merenhoidon tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Ruoppauksissa edistetään maalle läjitystä ja vesiviljelyssä noudatetaan sijainnohjaussuunnitelmaa. YSL:n mukaisten eläinsuojien vesien tilaan liittyvissä kannanotoissa tarkistetaan esitetyt lannan levitysalueet. Edistämme lannan käsittelyä lannoite-tuotteeksi. Maatalouden ravinnekuormia vähennetään KIPSI-hankkeella ja maatalouden vesiensuojelutyöllä. Metsien vesiensuojelua edistetään koulutuksella. Vesiensuojelun tavoitteita edistetään hanketoiminnalla.

Vesien- ja merenhoidon suunnittelu ja tilatavoitteet

- Otetaan kuulemisen palaute huomioon ja täydennetään / viimeistellään vesienhoidon toimenpideohjelmat valtakunnallisten linjausten mukaisesti. Toimenpideohjelmissa otetaan ilmastonmuutos ja siitä aiheutuvat riskit huomioon. Hoidetaan muut vesienhoidon suunnitteluun liittyvät tehtävät.
- Hoidetaan merenhoidon suunnitteluun liittyen valtakunnallinen lakisäätäinen koordinaointitehtävä, osallistutaan merenhoidon toimenpideohjelman laatimiseen ottamalla kuulemispalaute huomioon ja täydentämällä / viimeitelemällä toimenpideohjelma. Merenhoidon suunnittelussa otetaan ilmastonmuutoksen vaikutukset huomioon.
- Yhteen sovitetaan vesien- ja merenhoidon suunnittelua tulvariskien hallinnan suunnittelun ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kanssa.
- Osallistutaan vesien- ja merenhoidon valtakunnallisiin toimintaryhmiin ja toiminnan kehittämiseen.

10.12.2020

- Toteutetaan vedenlaadun seurantaohjelmaa ostopalveluna ja kehitetään vedenlaadun kaukokartoitusmenetelmiä. Kehitetään pohjavesiseurantoja.
- Edistetään vesien tilan parantamista osallistumalla aktiivisesti hanketoimintaan ja edistetään toimenpiteiden toteutusta verkosto- ja vesiohjelmatyöllä sekä kehittämällä ravinteiden käyttöä.
- Viestitään aktiivisesti vesien- ja merenhoidon suunnittelusta, vesien tilan kehityksestä ja hanketoiminnasta.
- Tehdään yhteistyötä sidosryhmien ja toimijoiden kanssa vesien tilan parantamiseksi ja vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmässä tavoitteiden ja suunnitelmien tunnettuuden lisäämiseksi.

Vesitalous / tulva- ja kuivuusriskien hallinta, ilmastonmuutos

- Edistetään tulvasuojelua sekä peltojen ja metsien vesitaloutta vesistövaikutusten pienentämiseksi ja maaperän hiilensidonnan parantamiseksi. Edistetään ilmastonmuutoksen hillintää vesitaloustehtävissä.
- Edistetään riskienhallintaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen liittyvää kuntien työtä tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa sekä luonnonmukaisten ratkaisujen käytössä. Toteutetaan tulvariskien hallintasuunnitelmia. Huolehditaan, että viimeisin ilmastotieto on suunnittelusta ja varautumisesta vastaavien toimijoiden saatavilla.
- Otetaan ilmastoriskit huomioon vesi- ja kalatalouden valvottaessa yleistä etua alueellisessa suunnittelussa ja muissa menettelyissä. Jatketaan selvitystä vanhojen vesistö-rakenteiden ja patojen tilasta yleisen vesitalous- ja kalatalousedun valvonnan ja vaelluskalojen elinkierron elvyttämisen kannalta yhteistyössä kalatalousviranomaisen kanssa. Kehitetään valtion vesitaloushankkeiden toimivuutta vesilojen ja käyttötarpeiden muuttuessa sekä jatketaan toimenpiteitä tulvariskien hallinnan, vesienhoidon sekä vesistön käytön tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Tehostetaan vesihuoltolain valvontaa valvontaohjelmien ja viranomaisyhteistyön avulla. Edesautetaan vesihuoltolaitosten toimintakyvyn turvaamista ja vesihuoltosektorin uudistumista Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelman mukaisesti.
- Osallistutaan yhteistyössä SYKEN kanssa esiselvitykseen koskien vesistöjen virkistyskäytön sopeutumista muuttuviin ilmasto-oloihin.
- Hydrologisessa seurannassa keskitytään valtakunnallisen seurantaohjelman toteuttamiseen sekä uusien seurantamenetelmien ja seurantatiedon hankinnan kehittämiseen. Automatisoidaan pohjavesiseurantaa.
- Edistetään vesitalousisännöintiä ja liittyvää koulutusta yhteistyössä oppilaitosten kanssa.
- Selvitetään luonnonmukaisen ojituksen haasteita ja kartoitetaan mahdollisia mallikohteita.
- Järjestetään vesitaloustehtävien hoito vahvistamalla yhteistyötä kolmella yhteistyöalueella. Varmistetaan osaamisen riittävyys ja kehittyminen vesitaloustehtävissä yhteistyöalueet kattavalla henkilöstösuunnittelulla, kehittämällä yhteistyötä oppilaitosten kanssa, kansainvälistymällä sekä laajentamalla tehtävänkuvia.
- Osallistutaan vesitalouden verkkopalvelun Vesi.fi toteuttamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen osana luonnonvara- ja ympäristötiedon kokonaisuutta ja asiakaspalvelua. Kehitetään tiedon avoimuutta ja saatavuutta, verkkopalveluiden selkeyttä ja asiakaslähtöisyyttä sekä luonnonvara- ja ympäristötiedon yhteisiä ratkaisuja.
- Jatketaan luontaisen kierron palauttamista rakennettuihin vesistöihin kansallisen kalatiestrategian pohjalta ja edistetään muita toimenpiteitä vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. Lisäksi puretaan vaellusesteitä ja kunnostetaan kalojen lisääntymisalueita

sekä toteutetaan ohitusratkaisuja. Vaelluskalahankkeita toteutetaan laajalla yhteistyöllä. Edistetään kalastuksen sääntelyhankkeita rakennetuissa vesissä.

- Edistetään kestävää kalastusta, joka turvaa elinvoimaiset kalakannat. Kalakantoja säännellään ja hoidetaan yhteistyössä eri toimijoiden, kuten paikallisten vesialueiden omistajien, järjestöjen ja elinkeinonharjoittajien kanssa. Edistetään kalatalousalueiden toiminnan käynnistymistä ja käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatimista. Päivitetään kalatalousvelvoitteita. Kehitetään vapaa-ajankalastuksesta suosittu ja kestävä harrastus toimeenpanemalla vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategiaa. Kehitetään kalastusmatkailun toimintaedellytyksiä. Lisäksi parannetaan kalastonhoitomaksujen vaikuttavuutta ja kohdentumista kalakantojen ja kalavesien ylläpitoon.
- Edistetään kalatalouden arvoketjun kannattavaa ja kestävästi kasvavaa yritystoimintaa toteuttamalla Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen toimintaohjelman mukaisia toimia. Huolehditaan alueellisella tasolla EU-rahastojen rahoituksen ja ohjelma-kauden 2021-2027 valmistelun yhteen sovittamisesta. Kaupallisen kalastuksen ja kalankasvatuksen edellytyksiä parannetaan tukemalla hallitusohjelman kotimaisen kalan edistämishankkeen toimia sekä edistämällä kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset alueellisten käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Varmistetaan kalatalouden arvoketjun vastuullinen toiminta riittävällä valvonnalla.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

YSL:n ja YVA-menettelyjen mukaisissa menettelyissä arvioidaan hankkeiden vesistövaikutukset ja annetaan lausunnot vesien- ja merenhoidon tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Ruoppauksissa edistetään maalle läjitystä ja vesiviljelyssä noudatetaan sijainninhojaussuunnitelmaa. YSL:n mukaisten eläinsuojien vesien tilaan liittyvissä kannanotoissa tarkistetaan esitetyt lannan levitysalueet. Edistämme lannan käsittelyä lannoite-tuotteeksi. Maatalouden ravinnekuormia vähennetään KIPSI-hankeella ja maatalouden vesiensuojelutyöllä. Metsien vesiensuojelua edistetään koulutuksella. Vesiensuojelun tavoitteita edistetään hanketoiminnalla.

Mittari: *Vesistökunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

Toteutuksessa 15 kpl, joista 2 valmistuu tänä vuonna. Jo valmistuneita 1 kpl. Vesistökunnostuksia edistetään ohjauksella ja neuvonnalla sekä aktivoinnilla. Olemme mukana verkostotyössä rannikko-ELY-keskusten kanssa.

Vesien ja merenhoito, vesien tila ja hankkeet

- Satavesi-ohjelma, Pro-Saaristomeri-ohjelma ja rannikkovesien kunnostusverkosto tukevat yhteistyökumppaneita ja edistävät vesistökunnostuksien toteutusta kummikohde-toiminnalla. h
- Edistämme valtion avustusrahojen tarkoituksenmukaista käyttöä vesistökunnostusten toteuttamiseen ja aktivoimme toimijoita hankehakuihin. Järjestämme kunnostuksia tukevia miniseminaareja.

10.12.2020

- Toteutamme KIPSI-hanketta ja osallistumme rakennekalkin käytön tutkimushankkeen ohjausryhmään. Teemme KIPSI-hanketta tukevia happamien sulfaattimaiden selvityksiä. Pidämme esillä perinteisiä maatalouden vesiensuojelumenetelmiä.
- Toteutamme MaaMetsä- ja MAAMERI-hankkeita sekä Metsä-Kotoman. Edistämme KOTOMA-hankkeen tulosten jalkauttamista ja toimenpiteiden kohdentamisen mukaan ottoa ympäristökorvausjärjestelmään. Jatkamme RANKU-toimintaa.
- Rannikkovesien kunnostusverkoston verkostotyö jatkuu ja mallia viedään eteenpäin Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen yhteisessä verkostojen kehittämisessä.
- Jatkamme Saaristomeri-VISION laatimista.
- Aloitamme Saaristomeren alueen tiepenkereiden ympäristövaikutusten (ruovikoitumisen leviäminen, veden vaihtuvuus) arvioimisen yhteistyössä liikenne vastuualueen kanssa.
- Yhteistyössä John Nurmisen säätiön kanssa jatkamme SEABASED-hankkeen ja aloitamme Kestävä biokaasutuotanto –hanketta, mikäli se saa rahoituksen. Mädätteen sijoittamiseen liittyviä ympäristöohjeita alamme työstämään hankintana.
- Viestimme aktiivisesti vesistökunnostuksista ja Veden vuoro-ohjelmasta.
- Jatketaan Kokemäenjoen vesistöalueen vesivision 2050 toimeenpanoa.
- Edistetään vastuutahojen kanssa rakennettujen vesistöjen luonnonmukaistamishankkeiden (Raision-, Paimion- ja Aurajoki) lupaprosessien ja toteutuksen etenemistä.
- Edistetään hakijoiden kanssa Karvianjoen säännöstelypatojen (Kurikanniska ja Riutta) kalateiden lupaprosesseja ja aloitetaan Harjunpäänjoen jäljellä olevien noususteiden poistotyö (valtion työ) yhteistyössä EPOELYN kanssa. Aloitetaan Kauttuan padon säännöstelylaitteistojen modernisointityö.
- Jatketaan vesistöarakenteiden ja vaellusesteiden kartoitustyötä sekä vanhojen vesitaloushankkeiden asiakirjojen skannaustyötä.

Vesitaloustehtävät suuralueella

- Jatkamme Läntisen Suomen vesihuoltostrategian 2050 laatimista
- Osallistumme läntisen Suomen hankintapalvelujen kehittämiseen
- Osallistutaan ”Hyydetulvalaskelmat Kymi- ja Kokemäenjoella sekä Rovaniemen virtausmallinnus ennustekäyttöön” -hankkeeseen.
- Suunnittelutetaan ELY-SYKE hankkeina ”vesistömallin laskennan laajentaminen saaristoalueille” -, ”Kauttuan ennusteiden tarkennus” -, ”Vammaskosken kanava ja Kokemäenjoen mitoitustulva” – ja ” maankosteus-indeksin kehittäminen” - hankkeisiin

ELY-keskuksen omat vesitaloustavoitteet / vesistöt

- Viimeistellään kuulemisvaiheen jälkeen tulvaryhmissä Kokemäenjoen vesistön ja Turun rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmat kaudelle 2022-2027.
- Aloitetaan hulevesien luonnonmukaisen hallinnan pilottihanke osana Suomi-Kiina –yhteistyötä.
- Saatetaan loppuun LOSSI- ja Itämeriyhteistyöllä ilmastokestävyyttä- hankkeet yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Toteutetaan Maa- ja metsätalouden yhteistä vesienhallintahanketta.

ELY-keskuksen omat vesitaloustavoitteet / vesihuolto

- Aloitetaan Kokemäenjokilaakson vedenhankinnan kehittämissuunnitelman toimeenpano.
- Jatketaan-Salon ja Someron vedenhankintayhteistyön valmistelua.
- Toteutetaan ”ELY-keskus vesihuoltoyhteistyön käynnistäjän” -pilotti hanke
- Totutetaan ”Sopimus pohjainen vesihuoltoyhteistyö” -hankkeen Turun seudun osahanke.

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: Tuetaan kestävää kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.

Alue- ja yhdyskuntakehityksen lähtökohtina pidetään Varsinais-Suomen ja Satakunnan vahvuuksia sekä alueen kulttuuriympäristön ja luontoalueiden erityisarvoja. Tuetaan alueiden vetovoimaa asuin ympäristöjen ja elinkeinojen sekä matkailun kannalta. Suunnittelussa parannetaan joukkoliikenteen mahdollisuuksia sekä kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%)) (TA)	55	55	55	55

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).

Ilmastonmuutos otetaan huomioon kaikissa aluekehittämisen tehtävissä ja tätä tukee alueellisen ilmastotiekartan valmistelu. Maakuntakaavoituksessa tuetaan kestäviä yhdyskuntarakenteen ja liikenteen ratkaisuja kuten kaupunkikehittämisen vyöhykkeet ja mm. Turku-Helsinki nopea junayhteys. Kaupunkiseudun suunnittelua kehitetään Turun kaupunkiseudulla MAL-yhteistyöllä sekä siihen liittyvällä maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksella.

ELY-keskus on aktiivisesti mukana maakuntien kehittämisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tässä tarkoitetaan alueiden elinkeinoelämän toimintaedellytyksien ja saavutettavuuden tukemista. Varsinais-Suomen ELY-keskus osallistuu mm. älykkään erikoistumisen strategian ja Turun ekosysteemisopimuksen toimeenpanoon. Lähivuosina ELY-keskus osallistuu omine toimenpiteineen Varsinais-Suomen aluekehityksen elvytyspaketin (ALKE-elvytyspaketti, Suomen AKKE- sekä rakennerahasto-ohjelmien 2021-27) toteutukseen.

Mittari b): *Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).*

Edistämisessä painotetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista sekä kuntien strategista suunnittelua. Yleiskaavoitusta edistetään yhdyskuntarakennetta eheyttäväksi erityisesti kaupunkiseuduilla painottamalla täydennysrakentamista ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Painotetaan kaavoituksen laatua hyvän ja terveellisen elinympäristön varmistamisessa. Kulttuuriympäristön ja maiseman arvoja turvataan kaavoituksessa ja rakennussuojelupäätöksillä. Tuetaan kuntia kiertotaloutta sekä uusiutuvan energian käyttöä (tuulivoima, aurinkoenergia) lisäävissä hankkeissa. Edistetään ilmastomuutoksen huomioonottamista maankäytössä, mm. tulvariskit sekä kävelyn ja pyöräilyn sekä raideliikenteen edistäminen ja laajempien viheryhteyksien turvaaminen. Alueen erityisolosuhteiden perusteella tuetaan kuntia rantarakentamisen kysymyksissä. Toimitaan yhteistyössä kuntien kanssa maankäytön suunnittelun digitalisaation edistämiseksi.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Strategisten tulostavoitteiden lisäksi ELY-keskus toteuttaa aluekohtaisia strategisia tavoitteita olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Kaikki ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin, EU-osarahoitteisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossaan ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF-arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

10.12.2020

ELY- keskus on aktiivisesti mukana meneillään olevissa tiedolla johtamisen ja asiakashallinnan projekteissa ja ottaa käyttöönsä uusia toimintatapoja, jotka mahdollistavat uusien järjestelmien tehokkaan käytön.

ELY- keskus teki kevyen CAF- arvioinnin vuonna 2020 ja toteuttaa arvioinnissa esiin tulleita kehittämiskohteita vuonna 2021.

ELY- keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi mm. kuukausittain julkaistavan ja alueensa sidosryhmille suunnatun uutiskirjeen avulla. Lisäksi ELY- keskus toimii aktiivisesti Somessa.

Tavoite: *ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanoon sitoudutaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntymistä.*

ELY- keskus panostaa asiantuntevaan ja luotettavaan palveluun. Asiakkaalle kerrotaan käsiteltävään asiaan liittyvistä toimenpiteistä ja aikataulusta avoimesti sekä tasaveroisesti. ELY- keskus panostaa ennakkointiin ja esimerkiksi ennakkoneuvottelumenettelyin edistetään hankkeiden sujuvaa käsittelyä ja läpivientiä useisiin viranomaisiin liittyvissä hankkeissa. Asiakaslähtöisen toiminnan onnistumista seurataan mm. asiakaspalvelutytyväisyyystutkimuksessa.

ELY- keskus noudattaa KeHan ja ohjaavien tahojen laatimia ohjeita julkisista hankinnoista sekä tavoittelee omissa hankinnoissaan myös sosiaalisten, ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista.

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikariippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

1. Maatalouden valvonnassa kehitetään DRONE- avusteista toimintatapaa ja lisäksi tuetaan siirtymistä suoraan tableteilla tapahtuvaan valvonnan huomioiden kirjaamiseen.
2. Etätyötä (vähintään päivä viikossa) tekee yli 60 % ELY- keskuksen henkilöstöstä. Kanustetaan edelleen etätyön tekemiseen niissä töissä, missä etätyön tekeminen on mahdollista.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys	>4,0	>4,0	>4,0	>4,0
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4,0	>4,0	>4,0	>4,0

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen).*

ELY-keskus kehittää hankehallintaa ja hankintaosaamista yhdessä ohjaavien tahojen kanssa siten, että hankkeet toteutuvat suunnitelmallisesti, hankinnat lakien ja määräysten mukaisesti ja että hankkeiden hallintaan ja palvelujen hankintoihin käytetään sähköisiä järjestelmiä. Hankintasopimuksissa pyritään jättämään väljyyttä toimittajan omille innovatiivisille ratkaisuille.

Kaikille L- vastuualueille on asetettu myös valtakunnallinen hankinnan kehittämiseen liittyvä tavoite, jonka tuloksia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös muilla vastuualueilla.

Lauttaliikenteeseen on tulossa lisää sähköllä kulkevia lauttoja.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asioinnin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Alueellista yhteistyötä ja osaamisverkostoja vahvistetaan toimimalla aktiivisesti MYR:n eri jaostoissa. Kansallista ja kansainvälistäkin yhteistyötä edistetään mm. valtakunnallisessa ennakoitiverkostossa.

Kuukausittain ilmestyvä uutiskirje alueemme sidosryhmille parantaa myös osaltaan asiakaspalvelua ja tehostaa viestintää.

Tehostamme asiakaspalvelua myös huolehtimalla osalla vastuullamme olevista keskeisten tietovarastojen päivittämisestä sekä ajan tasaisesta viestinnästä. Tiedostetaan ja tuetaan myös siirtymistä yhteisiin ja osittain valtakunnallisista rekistereistä päivittyvään tietoon digitalisaation edetessä.

Huomioidaan myös kuntakokeilujen synnyttämät tulevat verkostomuodot sekä jatkossa laajentuva Talent Hub -toiminta.

Tavoite: ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle käynnistetään yhteisen digikehitysohjelman toteutus KEHA-keskuksen koordinoimana. Osana Digikehitysohjelmaa panostetaan virastokokonaisuuden digikyvykkyyden nostamiseen, siirrytään palvelukohdaisesta/vastuualuekohtaisesta kehittämisestä toimijoiden yhteentoimiviin asiakaslähtöisiin palveluihin – kokonaistavoitteena on siirtyä eGovernment -tasolta Digital Government -tasolle vuoteen 2025 mennessä.

ELY-keskukset sitoutuvat osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen toteuttamiseen ja palvelujen digitalisaatioon.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteuttaminen (%)	100	100	100	100

Mittari: Tietoturvan taso (sanallinen).

ELY-keskus on saavuttanut sisäisessä auditoinnissa (14.9.2017) tietoturva-asetuksen mukaisen tietoturvan perustason sekä ISO/IEC 27001:2013-vaatimukset soveltuvin osin maksajaviraston tehtävien osalta. ELY-keskus jatkaa vuosittaista tietoturvatyötä kehittämällä tietoturvaa yhteistyössä KeHa-keskuksen kanssa ja samalla varmistamalla tietoturvan perustason säilymisen.

ELY-keskus varmistaa, että 1.1.2020 voimaan tulleen tiedonhallintalain asettamat vaatimukset saavutetaan ja jalkautetaan henkilöstölle tuloskauden aikana.

ELY-keskuksen lakisäätelien tehtävien kannalta kriittisiä palveluita on tunnistettu ja niille laaditaan jatkuvuussuunnitelmat, joissa huomioidaan tietoturva-vaatimukset. Lisäksi huolehditaan olemassa olevien jatkuvuussuunnitelmien ajantasaisuudesta.

Riskienhallintapolitiikka on laadittu ja hyväksytty johtoryhmässä tammikuussa 2019. Riskienhallintaa kehitetään politiikan pohjalta.

Pidetään yllä tietoturvan tilannekuvaa säännöllisesti. Asetetaan tietoturvan tarkemmat tavoitteet vuodelle 2021 vastuuhenkilöineen vuosittain toistuvassa johdon kokouksessa joulukuussa.

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: *ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.*

Osaamisen kehittäminen

1. ELY- keskus toteuttaa JET- koulutuksen, joka on suunnattu etenkin tuleville esimiehille
2. ELY- keskus ylläpitää 3- vuotista osaamisen kehittämisohjelmaa, joka perustuu kehityskeskusteluissa sovituille osaamisen kehittämisalueille
3. ELY- keskus hyödyntää osaamistaan oman organisaation ulkopuolelle jakaen sitä ja tietojaan alueellisesti sekä valtakunnallisesti verkostoitumalla

Henkilöstön työhyvinvointi

1. ELY-keskus edistää työhyvinvointia huolehtimalla hyvistä työoloista ja mahdollistamalla etätyöskentelyä.

Valtion työnantajakuvan uudistaminen

1. ELY- keskus panostaa monipuolisesti kuukausittain ilmestyvään uutiskirjeeseen, joka on tarkoitettu oman henkilöstön lisäksi alueen sidosryhmille

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (TA)	>3,60	>3,60	>3,60	>3,60

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

1. Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY- keskusten toimialueilla. Päivittäisen kunnossapidon alueurakoiden kilpailuttamista ja hankintapäätöstä koskevat tehtävät
2. Kalojen maahantuonnin erikoistumistehtävä

3. Maantielauttaliikenteeseen, saariston yhteysalusliikenteen hankintaan ja palvelutason määrittelyyn liittyvät tehtävät
4. Kalankasvatuksen ympäristönsuojelun asiantuntijatehtävät, saaristomeren biosfäärialueen hallinnointi
5. Kansallinen yritysasiakkuus - koordinointi
6. Kokemäenjoen vesistön tulva- ja kuivuusriskien hallintatehtävät
7. Lajisuojelua ja lintuja koskevat lupatehtävät
8. Merenhoidon suunnittelun koordinointi
9. Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)
10. Maahanmuuttajien kotoutumiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilla
11. Kokka kohti Suomea ESR- hanke
12. Puutarhatalouden erikoistumistehtävä
13. Kalastuksen valvonnan erikoistumistehtävä
14. Rakennussuojeluasioiden käsittelyn kehittäminen ja koordinointi ELY-keskuksissa, valtakunnallinen erikoistumistehtävä

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menettelyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovitaan vuodelle 2021 sitovasti. Vuosien 2022–2024 tavoitteista sovitaan alustavasti. Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamenomäärärahajako.

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2021 tavoitteet. Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Marja-Riitta Pihlman, ylijohtaja

10.12.2020

Maa- ja metsätalousministeriö	Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö
Ruokavirasto	Antti-Jussi Oikarinen, pääjohtaja
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö
Ympäristöministeriö	Juhani Damski, kansliapäällikkö
Väylävirasto	Kari Wihlman, pääjohtaja
Väylävirasto	Mirja Noukka, toimialajohtaja
Varsinais-Suomen ELY-keskus	Olli Madekivi, ylijohdaja
Varsinais-Suomen ELY-keskus	Timo Metsä-Tokila, johtaja
Varsinais-Suomen ELY-keskus	Tuovi Päiviö, johtaja

ELY-KESKUSTEN TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAN ALUSTAVA JAKO VUODELLE 2021, LUONNOS 7.12.2020

Liite

ELY-KESKUS	Jako 2020 (pl. kertaluonteiset, matkat, muut menot, virkistys)	Matkat, muut menot ja virkistys	Palkkausten tarkistukset	L- vastualueen lisäresurssit	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen	Maatalouden valvonta	Osaajapulan koordinointi	Muut muutokset	OSOITETTAVA MÄÄRÄRAHA
Uusimaa	12 613 100	468 250	544 100	182 700	261 000	22 200	72 000	355 800	14 519 150
Varsinais-Suomi	11 605 800	688 050	500 700	182 700	78 300	43 500	72 000	35 900	13 206 950
Satakunta	2 128 600	111 250	91 800	0	52 200	25 700	72 000	0	2 481 550
Häme	5 625 800	208 100	242 700	0	52 200	30 900	72 000	-10 000	6 221 700
Pirkanmaa	6 223 300	389 450	268 500	182 700	78 300	36 100	72 000	283 600	7 533 950
Kaakkois-Suomi	8 684 200	391 650	374 600	182 700	78 300	25 200	72 000	-348 600	9 460 050
Etelä-Savo	4 493 600	188 750	193 800	0	26 100	22 200	72 000	21 000	5 017 450
Pohjois-Savo	6 921 300	391 600	298 600	121 800	52 200	35 200	72 000	0	7 892 700
Pohjois-Karjala	3 709 900	154 600	160 000	0	26 100	20 000	72 000	60 900	4 203 500
Keski-Suomi	8 818 500	363 000	380 400	182 700	52 200	24 400	72 000	60 900	9 954 100
Etelä-Pohjanmaa	9 295 700	484 150	401 000	121 800	26 100	47 400	72 000	208 800	10 656 950
Pohjanmaa	2 963 300	171 000	127 800	0	52 200	40 900	72 000	0	3 427 200
Pohjois-Pohjanmaa	8 527 500	430 350	367 900	121 800	78 300	41 300	72 000	193 145	9 832 295
Kainuu	3 436 900	176 850	148 300	0	52 200	7 400	72 000	-6 155	3 887 495
Lappi	8 505 900	477 500	366 900	243 600	26 100	12 600	72 000	58 500	9 763 100
KEHA oma toiminta	22 559 200	832 200	973 200	0	52 200	0	0	0	24 416 800
KEHA/ELY-keskusten yhteiset menot	33 888 968	0	0	227 500	156 000	65 000	120 000	1 881 210	36 338 678
TE-ASPA	4 444 900	0	191 700	0	0	0	0	0	4 636 600
YHTEENSÄ	164 446 468	5 926 750	5 632 000	1 750 000	1 200 000	500 000	1 200 000	2 795 000	183 450 218